

1. ВЪВЕДЕНИЕ:

1.1. **Наименование на специалността** – Ревматология

1.2. **Продължителност на обучението** – 4 години

1.3. **Изисквано базово образование** за допускане до обучение по специалност „Ревматология” – завършено висше образование на образователно-квалификационна „магистър” по „Медицина” и професионална квалификация „лекар”

1.4. **Общи положения:**

Продължителност на обучението – 4 години. През първите 2 години обучението включва специализация по **ВЪТРЕШНИ БОЛЕСТИ** и се провежда в лечебни заведения, акредитирани за обучение по съответната специалност, след което следва обучение по **РЕВМАТОЛОГИЯ** за 2-годишен период в лечебни заведения, акредитирани за обучение по ревматология.

2. ДЕФИНИЦИЯ НА СПЕЦИАЛНОСТТА, КОМПЕТЕНЦИИ И УМЕНИЯ

„Ревматология” е специалност, занимаваща се с профилактиката, диагнозата, лечението и рехабилитацията на болни от ревматични заболявания.

3. ЦЕЛ НА СПЕЦИАЛИЗАЦИЯТА

Ревматологията е клинична специалност и обучението по настоящата програма има за цел да подготви специалисти за нуждите на практическото здравеопазване и да повиши квалификацията на ревматолозите в страната. Успешно завършилите програмата трябва да притежават съвременни теоретични и практически знания, които да им позволят самостоятелна работа в специализираните ревматологични звена на здравната мрежа.

4. ОБУЧЕНИЕ

4.1. Учебен план – по срокове и модули

Посочен е учебният план за теоретично обучение и съответният **хорариум** за отделните раздели в хода на 4-годишното обучение. Определена е и съответната **кредитна оценка**.

Учебният план за практическо обучение включва задължителните манипулации и практически умения, които трябва да овладее в хода на обучението кандидатът за специалност по ревматология.

Лекарите без специалност започват специализацията си по Ревматология с модули от „Вътрешни болести”. Лекарите със специалност „Вътрешни болести” започват специализацията с „Ревматология”.

4.1.1. Учебен план за обучение по ВЪТРЕШНИ БОЛЕСТИ в първите 2 (две) години от специализацията по Ревматология (за лекари без специалност Вътрешни болести)

1 МОДУЛ КАРДИОЛОГИЯ	3 месеца
2 МОДУЛ ПУЛМОЛОГИЯ И ФТИЗИАТРИЯ	3 месеца
3 МОДУЛ ГАСТРОЕНТЕРОЛОГИЯ	3 месеца
4 МОДУЛ ХЕМАТОЛОГИЯ	3 месеца
5 МОДУЛ ЕНДОКРИНОЛОГИЯ	3 месеца
6 МОДУЛ НЕФРОЛОГИЯ	3 месеца
7 МОДУЛ СПЕШНА МЕДИЦИНА	1 месец
8 МОДУЛ АЛЕРГОЛОГИЯ	1 месеца
9 МОДУЛ НЕВРОЛОГИЯ	3 месеца
10 МОДУЛ ИМУНОЛОГИЯ	1 месец
ВСИЧКО	24 месеца

Обучението по всеки модул става в съответните вътрешни клиники и отделения, акредитирани за обучение по съответната специалност.

Съдържанието на всеки модул по вътрешни болести съвпада със съдържанието на модулите при основната специалност “Вътрешни болести”.

Изпълнението на всеки отделен модул се потвърждава с удостоверение.

4.1.1.2. Учебен план за теоретично обучение по Ревматология Първа година

А.Задължителни лекции

Раздел I “Възпалителни ставни заболявания”

1. Ревматоиден артрит
2. Болест на Бехтерев
3. Псориатичен артрит
4. Синдром на Райтер
5. Нестероидни противовъзпалителни средства
6. Болестопроменящи антиревматични средства

Раздел II “Системни заболявания на съедини-телната тъкан”

1. Системен лупус еритематодес
2. Прогресивна системна склероза
3. Полимиозит/Дерматомиозит
4. Системни некротизиращи васкулити
5. Хиперсензитивни васкулити
6. Гигантоклетъчни артериити
7. Припокриващи /Overlap/ синдроми

Раздел III “Артрити, свързани с инфекции”

1. Инфекциозни артрити
2. Ревматична треска
3. Реактивни артрити

Б.Задължителни практически упражнения:

Раздел I.”Възпалителни ставни заболявания”

1. Физикално изследване на периферни стави, гръбначен стълб и сакроилиачни стави
2. Основни симптоми и синдроми при ревматичните болести
3. Диагноза и диференциална диагноза на моноартрит и полиартрит
4. Клиничен подход при болен с възпалително ставно заболяване /клинико-лабораторно и инструментално изследване, диагноза, диференциална диагноза, план за лечение
5. Лабораторна оценка на възпалението
6. Ставна пункция и изследване на синовиална течност

Раздел II “Системни заболявания на съедини-телната тъкан /СЗСТ/

1. Клиничен подход при болен със СЗСТ /клинико-лабораторно и инструментално изследване, диагноза, диференциална диагноза, план за лечение/
2. Имунологични изследвания при ревматични болести
3. Образни методи на изследване в ревматологията
4. Инвазивни методи на изследване в ревматологията /синовиална, кожно-мускулна и костна биопсия, артроскопия/

Раздел III “Артрити, свързани с инфекции

1. Клиничен подход при болен с инфекциозен и реактивен артрит /клинико-лабораторно и инструментално изследване, диагноза, диференциална диагноза, план за лечение/

2. Серологични и микробиологични методи на изследване при ревматични болести

Кредитна оценка за първата година на обучение

• 18 лекции -	36 кредитни точки
• 12 практически упражнения	24 кредитни точки
• 3 колоквиума	6 кредитни точки
Общо:	66 кредитни точки

Втора година

Раздел IV “Остеоартроза”

A. Задължителни лекции:

1. Остеоартроза на стави на долните крайници
2. Остеоартроза на стави на горните крайници
3. Остеоартроза на гръбнака /спондилартроза, остеохондроза/
4. Ортопедични и хирургични методи на лечение при ревматични болести

Раздел V “Артропатии, причинени от микро-кристали”

1. Подагра
2. Хондрокалциноза и други кристално обусловени артропатии

Раздел VII “Мекотъканен ревматизъм

1. Фибромиалгия
2. Локализиран болести на извънставните меки тъкани /периартрити, тендинити и теносиновити, бурсити, фасциити и др./

Раздел VIII “Заболявания на костите”

1. Остеопороза
2. Кортикостероид – индуцирана остеопороза
3. Алгодистрофия
4. Други болести на костите /Вж тематичната програма/

Б.Задължителни практически упражнения:

Раздел IV “Остеоартроза”

1. Клиничен подход при болен с остеоартроза //клинико-лабораторно и инструментално изследване, диагноза, диференциална диагноза, план за лечение/

2. Физикално лечение и рехабилитация при болни с ревматични болести

Раздел V”Артропатии, причинени от микро-кристали

1. Клиничен подход при болен с кристално обусловена артропатия /клинико-лабораторно и инструментално изследване, диагноза, диференциална диагноза, план за лечение/

2. Изследване за кристали в синовиалната течност и тъканите

Раздел VII “Мекотъканен ревматизъм”

1. Клиничен подход при болен с мекотъканен ревматизъм /клинико-лабораторно и инструментално изследване, диагноза, диференциална диагноза, план за лечение/
2. Вътреставно и периставно инжектиране на кортикостероидни препарати

Раздел VIII “Заболявания на костите”

1. Клиничен подход при болен с костно заболяване /клинико-лабораторно и инструментално изследване, диагноза, диференциална диагноза, план за лечение/
2. Остеодензитометрия и маркери за костен метаболизъм

Кредитна оценка за втората година на обучение:

• 12 лекции -	24 кредитни точки
• 8 практически упражнения	16 кредитни точки
• 3 колоквиума	6 кредитни точки
Общо:	46 кредитни точки

Обща кредитна оценка за 2-годишното обучение – 112 кредитни точки

Други /незадължителни/ форми на квалификация в хода на 2-годишното обучение по ревматология /участие в колегиуми, участие в конгреси, симпозиуми, конференции в страната и чужбина, обучение с медицинска литература, изнасяне на доклад, лекции, публикации и т.н./

Учебен план за практическо обучение

Задължителни практически умения по специалността ревматология:

1. Ставна пункция
2. Изследване на синовиална течност /брой клетки, диференциално броене, кристали/
3. Вътреставно инжектиране на кортикостероидни препарати
4. Периставни инфилтрации с кортикостероидни препарати
5. Перидурална апликация
6. Контрастиране на стави
7. Ехография на коляно, рамо, тазобедрена става

4.1.2 Тематичната програма по ревматология се състои от обща и специална част.

Общата част включва структура и функция на основните компоненти на опорно-двигателния апарат, етиологични и патогенетични фактори при ревматичните болести, медиатори на възпалението. Тази част съдържа още клинично изследване на болен с ревматично заболяване, диагностични изследвания в ревматологията, класификация на ревматичните болести, лекарствени средства, прилагани при лечението им т.н.

В специалната част на учебната програма са дадени отделните нозологични единици в ревматологията, разпределени по групи – възпалителни ставни заболявания, системни заболявания на съединителната тъкан, артрити, свързани с инфекции и т.н. За всяка болест е посочен и методичният подход

при подготовката – епидемиология, етиология и патогенеза, патоморфология, клинична картина, лабораторни и инструментални изследвания, диагноза, диференциална диагноза, лечение.

В настоящата програма са посочени и темите на колоквиумите, разделите, които се включват във всеки от тях, както и сроковете за провеждането им.

Дадени са и литературните източници /основни и допълнителни/, които трябва да се ползват в хода на подготовката за тази специалност.

4.1.2.1. ОБЩА ЧАСТ - РЕВМАТОЛОГИЯ

I. Структура и функции на ставите

1. Ставен хрущял /хондроцити, протеогликани, колагени и др./
2. Синовиална мембрана /структура и функция/
3. Синовиална течност /състав и функция/
4. Субхондрална кост
5. Ставна капсула, лигаменти, бурси, ентези и др.
6. Ставна биомеханика

II. Структура и метаболизъм на костната тъкан

III. Структура и физиология на напречно-набраздената скелетна мускулатура

IV. Структура и метаболизъм на съединителната тъкан

V. Етиология и патогенеза на ревматичните болести

1. Инфекциозни фактори
2. Имунологични фактори и механизми, вкл. и автоимунни.
3. Генетични фактори
4. Ендокринни и обменни фактори
5. Механични фактори
6. Роля на кристалите и др.

VI. Клетки и медиатори, участващи във възпалителните реакции при ревматичните болести

1. Клетки /синовиоцити, хондроцити, макрофаги, моноцити, фибробласти, лимфоцити, гранулоцити, мастоцити, тромбоцити, ендотелни клетки и др./
2. Медиатори на възпалението /простагландини, тромбосани, левкотриени, цитокини, имунни комплекси, комплементни компоненти, лизозомни ензими, свободни кислородни радикали и др./

VII. Изследване на болен с ревматично заболяване

1. Анамнеза и физикално изследване
2. Физикално изследване на опорно-двигателния апарат:
  - изследване на периферни стави /основни принципи, специфични особености при изследване на отделните стави, функционална оценка и т.н./
  - изследване на гръбначния стълб и сакроилиачните стави
  - изследване на костите
  - изследване на меките тъкани /мускули, сухожилия, бурси и др./
3. Неврологичен статус
4. Изследване на кръвоносните съдове

VIII. Диагностични изследвания в ревматологията

1. Лабораторна оценка на възпалението

2. Имунологични изследвания /ревматоидни фактори, ANA, имунни комплекси, комплементни компоненти, антикардиолипинови антитела, криоглобулини, показатели, отразяващи клетъчно-медиерания имунитет, имунофлуоресцентно изследване и др./

3. Серологични и микробиологични методи на изследване

4. Образни методи на изследване /конвенционална рентгенография и модификации, компютърна томография, артрография, миелография, артросонография, радионуклидна скintiграфия, ядрено-магнитен резонанс и др./

5. Синовиална, кожно-мускулна и костна биопсия

6. Артроскопия

7. Изследване на кристали в синовиална течност и тъкани

8. Електромиографско изследване

9. Инструментални методи за изследване на кръвоносни съдове /капиляроскопия, Doppler – изследване, ангиография и др./

10. Специфични лабораторни и инструментални методи при оценка на отделни органи и системи.

IX. Класификация на ревматичните болести

X. Епидемиология на ревматичните болести

XI. Основни симптоми и синдроми при ревматичните болести

XII. Диагноза и диференциална диагноза на моноартрит

XIII. Диагноза и диференциална диагноза на полиартрит

XIV. Медикаментозни средства, прилагани при ревматичните болести

1. Нестероидни противовъзпалителни средства /НСПВС/

2. Болестопроменящи антиревматични средства

- синтетични антималярици
- сулфасалазин
- соли на златото
- Д-пенициламин
- метотрексат
- лефлуномид
- други имуносупресори /имуран, циклофосфамид и др./
- Циклоспорин А

3. Биологични средства /инфликсимаб, етанерцепт, адалимумаб, анакинра, ритуксимаб, тоцилизумаб и др.

4. Комбинирано лечение

5. Кортикостероиди

6. Локално лечение с кортикостероиди, изотопи и осмиева киселина

7. Антихиперурикемични медикаменти

8. Антиостеопоротични лекарствени средства и др.

XV. Ортопедични и хирургични методи на лечение, използвани и ревматологията /синовектомия, коригиращи операции, протезиране на стави и др./

XVI. Физикално лечение и рехабилитация на ревматичните болести

4.1.2.2. СПЕЦИАЛНА ЧАСТ

I. Възпалителни ставни заболявания

1. Ревматоиден артрит

Епидемиология

Етиология и патогенеза

Патоморфология
 Клинична картина /ставни и извънставни прояви/
 Клинично изследване
 Лабораторни и инструментални изследвания
 Критерии за оценка на активността, на клиничния вариант, на рентгеноанатомичния и функционалния стадий, критерии за ремисия
 Диагноза, диагностични критерии
 Диференциална диагноза
 Лечение /общи принципи, медикаментозно лечение, ортопедично-хирургично лечение, физикално лечение и рехабилитация/
 Трудоспособност

Клинични варианти на ревматоидния артрит:

Синдром на Фелти
 Болест на Стил у възрастни
 Синдром на Каплан
 Вторичен синдром на Съогрен

2. Ювенилен хроничен артрит

3. Спондилартропатии

- Анкилозиращ спондилартрит /Болест на Бехтерев/
- Псориатичен артрит
- Синдром на Райтер /виж реактивни артрити/
- Артрити при ентеропатии

4. Интермитентни и периодични ставни синдроми

II. Системни заболявания на съединителната тъкан /колагенози/

1. Системен лупус еритематодес *

- Епидемиология
- Етиология и патогенеза
- Патоморфология
- Клинична картина
- Антифосфолипиден синдром
- СЛЕ и бременност
- Субклиничен СЛЕ
- Лекарствено индуциран СЛЕ
- Лабораторни и инструментални изследвания
- Диагноза, диагностични критерии
- Критерии за оценка на активността и тежестта на СЛЕ, прогностични белези
- Диференциална диагноза
- Лечение /антималарици, кортикостероиди, имуносупресори и др.; схеми на лечение, поддържащо лечение, диспансерно наблюдение/
- Протичане и прогноза
- Трудоспособност

* Всички нозологични единици се изучават по реда, посочен за ревматоидния артрит и СЛЕ

2. Системна склероза /склеродермия/

3. Полимиозит /Дерматомиозит и други миопатии/

4. Системни васкулити:

- Системни некротизиращи васкулити
- Хиперсензитивни васкулити
- Гигантоклетъчни артериити

- Други васкулитни синдроми

5. Синдром на Съогрен

6. Рецидивиращ полихондрит

7. Припокриващи /Overlap/ синдроми

III. Артрити, свързани с инфекции

1. Инфекциозни артрити /бактериални, микобактериални, вирусни, гъбични, паразитни и др./

2. Реактивни артрити

- Ревматична треска /болест на Bouillaud – Соколовский/
- Синдром на Райтер
- Реактивни артрити при генито-уринарни инфекции /хламидия, микоплазма и др./
- Реактивни артрити при стомашно-чревни инфекции /салмонела, шигела, йерсиния, кампилобактер/
- Реактивни артрити при назофарингеални инфекции
- Други реактивни артрити /Лаймска болест, след антивирусни ваксинации, при туберкулоза и др./

IV. Остеоартроза /първична и вторична/

- Остеоартроза на ставите на долните крайници /коксартроза, гонартроза и др./
- Остеоартроза на ставите на горните крайници
- Остеоартроза на гръбначния стълб /остеохондроза, спондилоза, спондилартроза/
- Вариантни форми на първична остеоартроза /първична генерализирана остеоартроза, дифузна идиопатична скелетна хиперостоза, ерозивна форма на остеоартроза и др./
- Вторична остеоартроза при метаболитни и ендокринни заболявания

V. Артропатии, причинени от микрокристали

1. Подагра

2. Хондрокалциноза

3. Други артропатии, асоциирани с кристали

VI. Артропатии, свързани с отлагане на различни вещества /амилоидоза, хемокроматоза, охроноза, болест на Гоше и др./

VII. Мекотъканиен ревматизъм /фибромиалгия, периартрити, тендинити и ентезопатии, теносиновити, бурсити, апоневрозити и фасциити и др./

VIII. Заболявания на костите

1. Остеопороза

2. Остеомалация

3. Хиперпаратиреоидизъм /остеитис фиброза/

4. Алгодистрофия

5. Болест на Пейджет

6. Асептична остеонекроза

7. Остеомиелит

8. Костни тумори

9. Кондензиращ остейт на илиачните кости

- 10. Хипертрофична остеоартропатия
- 11. Бъбречна остео дистрофия
- 12. Остеопетроза и др.

IX. Тумори и паранеопластични синдроми

- 1. Доброкачествени и злокачествени тумори на ставите
- 2. Вилонодуларен синовит
- 3. Паранеопластични синдроми

X. Неврологични и нервно-съдови синдроми /компресионна невропатия, артропатия на Шарко и др./

XI. Ревматологични прояви в хода на други заболявания /белодробни, кръвни, ендокринни, стомашно-чревни и чернодробни, сърдечно-съдови/

XII. Наследствени заболявания на съединителната тъкан /синдром на Марфан, синдром на Елерс-Данлос, остеогенезис имперфекта и др./

XIII. Други ревматични болести: /синдром на Tietze, синдром на Raynaud, травматични артрити, хипермобилен синдром, ревматични синдроми при нарушена функция на имунната система и др./

Учебен план за теоретично обучение Първа година

A. Задължителни лекции

Раздел I “Възпалителни ставни заболявания”

- 1. Ревматоиден артрит
- 2. Болест на Бехтерев
- 3. Псориатичен артрит
- 4. Синдром на Райтер
- 5. Нестероидни противовъзпалителни средства
- 6. Болестопроменящи антиревматични средства

Раздел II “Системни заболявания на съединителната тъкан”

- 1. Системен лупус еритематодес
- 2. Прогресивна системна склероза
- 3. Полимиозит/Дерматомиозит
- 4. Системни некротизиращи васкулити
- 5. Хиперсензитивни васкулити
- 6. Гигантоклетъчни артериити
- 8. Припокриващи /Overlap/ синдроми

Раздел III “Артрити, свързани с инфекции”

- 1. Инфекциозни артрити
- 2. Ревматична треска
- 3. Реактивни артрити

Б.Задължителни практически упражнения:

Раздел I.”Възпалителни ставни заболявания”

1. Физикално изследване на периферни стави, гръбначен стълб и сакроилиачни стави
2. Основни симптоми и синдроми при ревматичните болести
3. Диагноза и диференциална диагноза на моноартрит и полиартрит
4. Клиничен подход при болен с възпалително ставно заболяване /клинико-лабораторно и инструментално изследване, диагноза, диференциална диагноза, план за лечение/
5. Лабораторна оценка на възпалението
6. Ставна пункция и изследване на синовиална течност

Раздел II “Системни заболявания на съединителната тъкан /СЗСТ/”

1. Клиничен подход при болен със СЗСТ /клинико-лабораторно и инструментално изследване, диагноза, диференциална диагноза, план за лечение/
2. Имунологични изследвания при ревматични болести
3. Образни методи на изследване в ревматологията
4. Инвазивни методи на изследване в ревматологията /синовиална, кожно-мускулна и костна биопсия, артроскопия/

Раздел III “Артрити, свързани с инфекции”

1. Клиничен подход при болен с инфекциозен и реактивен артрит /клинико-лабораторно и инструментално изследване, диагноза, диференциална диагноза, план за лечение/
2. Серологични и микробиологични методи на изследване при ревматични болести

Кредитна оценка за първата година на обучение

• 18 лекции -	36 кредитни точки
• 12 практически упражнения	24 кредитни точки
• 3 колоквиума	6 кредитни точки
Общо:	66 кредитни точки

Втора година

Раздел IV “Остеоартроза”

A. Задължителни лекции:

1. Остеоартроза на стави на долните крайници
2. Остеоартроза на стави на горните крайници
3. Остеоартроза на гръбнака /спондилартроза, остеохондроза/
4. Ортопедични и хирургични методи на лечение при ревматични болести

Раздел V “Артропатии, причинени от микрокристали”

1. Подагра
2. Хондрокалциноза и други кристално обусловени артропатии

Раздел VII “Мекотъканен ревматизъм”

1. Фибромиалгия
2. Локализиран болести на извънставните меки тъкани /периартрити, тендинити и теносиновити, бурсити, фасцити и др./

Раздел VIII “Заболявания на костите”

1. Остеопороза
2. Кортикостероид – индуцирана остеопороза
3. Алгодистрофия
4. Други болести на костите /Вж тематичната програма/

Б.Задължителни практически упражнения:**Раздел IV “Остеоартроза”**

1. Клиничен подход при болен с остеоартроза /клинико-лабораторно и инструментално изследване, диагноза, диференциална диагноза, план за лечение/
2. Физикално лечение и рехабилитация при болни с ревматични болести

Раздел V „Артропатии, причинени от микрокристали”

1. Клиничен подход при болен с кристално обусловена артропатия /клинико-лабораторно и инструментално изследване, диагноза, диференциална диагноза, план за лечение/
2. Изследване за кристали в синовиалната течност и тъканите

Раздел VII “Мекотъканен ревматизъм”

1. Клиничен подход при болен с мекотъканен ревматизъм /клинико-лабораторно и инструментално изследване, диагноза, диференциална диагноза, план за лечение/
2. Вътреставно и периставно инжектиране на кортикостероидни препарати

Раздел VIII “Заболявания на костите”

1. Клиничен подход при болен с костно заболяване /клинико-лабораторно и инструментално изследване, диагноза, диференциална диагноза, план за лечение/
2. Остеодензитометрия и маркери за костен метаболизъм

Кредитна оценка за втората година на обучение:

• 12 лекции -	24 кредитни точки
• 8 практически упражнения	16 кредитни точки
• 3 колоквиума	6 кредитни точки
Общо:	46 кредитни точки

Обща кредитна оценка за 2-годишното обучение – 112 кредитни точки

Други /незадължителни/ форми на квалификация в хода на 2-годишното обучение по ревматология /участие в колегиуми, участие в конгреси, симпозиуми, конференции в страната и чужбина, обучение с медицинска литература, изнасяне на доклад, лекции, публикации и т.н./

Учебен план за практическо обучение

Задължителни практически умения по специалността ревматология:

1. Ставна пункция
2. Изследване на синовиална течност /брой клетки, диференциално броене, кристали/

3. Вътреставно инжектиране на кортикостероидни препарати
4. Периставни инфилтрации с кортикостероидни препарати
5. Перидурална апликация
6. Контрастиране на стави
7. Ехография на коляно, рамо, тазобедрена става

5. Задължителни колоквиуми в хода на 2-годишната специализация по “Ревматология”

Първа година

№ по ред	Раздел	Срок: До края на:	Кредитни точки
1.	I. „Възпалителни ставни заболявания”	4-ти месец	2
2.	II. „Системни заболявания на съединителната тъкан”	8-ми месец	2
3.	III. „Артрити свързани с инфекция”	12-ти месец	2

Втора година

№ по ред	Раздел	Срок: До края на:	Кредитни точки
1.	IV. „Остеоартроза”	16-ти месец	2
2.	V. „Артропатии, причинени от микрокристали” + раздели VI и VII	20-ти месец	2
3.	VIII. „Заболявания на костите ”+ раздели IX, X, XI, XII и XIII	24-ти месец	2
4.	Мекотъканен ревматизъм		2

Колоквиумите се полагат пред трима специалисти – ръководителя на специализацията и други двама специалисти, като единият от тримата да бъде хабилитирано по специалността лице. На всеки колоквиум специализиращият получава по 3 въпроса.

Съставът на комисията, въпросите и оценките се нанасят в Книжката на специализацията и в специална протоколна тетрадка на акредитираното за специализация по ендокринология заведение.

ЛИТЕРАТУРА

I. Основна

1. Ревматични болести – кратък курс. Шейтанов, Й., С., ЦИМ, 1988, 206 с.
2. Практическо ръководство по ревматология. Рашков, Р. и Й. Шейтанов., С., ЦИМ, 2002, 238 с.
3. Ревматоиден артрит. Шейтанов, Й. и И. Шейтанов. С., ЦИМ, 2002, 164 с.
4. Съвременни аспекти в патогенезата на ревматоидния артрит. Коларов, Зл., С., УИ “Св.Кл.Охридски”, 1999, 175 с.
5. Практически подходи в ревматологията. Шейтанов, Й. и Т. Андреев. Ст. Загора, Знание, 1995, 55 с.
6. Системни заболявания на съединителната тъкан /колагенози/. Шейтанов, Й. и Р. Рашков. С., ЦИМ, 1999, 235 с.
7. Системни васкулити. Шейтанов, Й., С., ЦИМ, 1997, 126 с.
8. Синдром на Sjogren. Панчовска, М. и Й. Шейтанов. С., ЦИМ, 2001, 120 с.
9. Остеоартроза. Шейтанов, Й. С., ЦИМ, 1996, 124 с.
10. Подагра. Кънев, К., С., Мед. и физк., 1989, 114 с.
11. Остеопороза. Шейтанов, Й., С., ЦИМ, 2000, 120 с.
12. Извънставни заболявания на меките тъкани /мекотъканен ревматизъм/. Динев, Д., С., Diagnosis Press, 2003, 72 с.
13. Вътрешни болести. Ред. К. Чернев, том II, 2003
14. Ревматические болезни. Ред. В.А. Носоновой, Н.В. Бунчука., М., “Медицина” 1997 г.
15. Arthritis and Allied Conditions. Ed. Koopman, W. J., 13-th Ed., vol. 1 and 2, 1997.
16. Textbook of Rheumatology, Fifth Ed., Editors: W. Kelley, S. Ruddy, E. Harris and C. Sledge, vol 1 и 2, 1997.
17. Primer on the Rheumatic Diseases, Edition 12, 2001.

II. Допълнителна

1. Ревматични болести. Ред. К. Койчев. С., Мед. и физк., 1983 г.
2. Ревматология – списание на Научното дружество по ревматология
3. Ann. Rheum Dis. – списание на Европейската лига за борба с ревматизма /EULAR/
4. Arthritis and Rheumatism – списание на Американския колеж по ревматология

**НАЦИОНАЛЕН КОНСУЛТАНТ ПО
РЕВМАТОЛОГИЯ:**

ПРОФ. Д-Р РАШО РАШКОВ